

1

Берег понад озером Гадаринським¹. Далеко на горизонті ледве мріють² човни коло берега і чорніє люд, що хмарою заліг³ далекий берег.

Міріам, «одержима духом»⁴, в глибокій тузі блукає поміж камінням понад берегом, далі зіходить на шпиль скелі й дивиться не на берег, а в глибину пустелі, вона бачить там когось удалині.

Міріам

Він там, він все сидить так нерухомо,
як те каміння, що навколо нього.
Над ним — мені здається, я те бачу, —
нависли думи хмарою важкою,
от-от з них стрілить ясна блискавиця
і цілий світ осяє. Ох, коли ж,
коли вона розіб'є темну хмару?

¹ Гадаринське озеро — озеро на південному заході Сирії та на північному сході Ізраїлю.

² Мріти — ледь виднітися.

³ Залягти — укрити собою, суцільною масою.

⁴ Одержимий духом (*заст.*) — особливий психічний стан людини, у яку, за релігійними уявленнями, уселився злий дух.

Хоч би мене убила блискавиця,
я прагну, прагну, щоб вона злетіла,
щоб хоч на мить чоло те просіяло.
Годівлю дав юрбі, тілам і душам,
всім дав спокій, а сам у сій пустелі
пасе думок отари незчисленні.
Нема їм впину, а йому спочинку...
Який він самотній, Боже правий!
Невже йому не можна допомогти?
Невже він завжди буде самотній?

«Месія¹ прийде в славі світ судити», —
так сказано в пророцтві, більш нічого.
І правда, й милосердя — все для світа,
а для Месії що? Чи тільки² слава?
«Війна і звада³, смерть, недуги зникнуть,
мир буде на землі і щастя в людях...»
А для Месії? — знову «слава в вишніх»?
І тільки слава? О, яка ж то кара
Месією, що світ рятує, бути!
Всім дати щастя і нещасним бути,
нещасним, так, бо вічно самотнім.
Хто міг би врятувати його самого
від самотини, від страшної слави?

¹ Месія — в юдейській і християнській релігіях — посланець Божий, який має прийти в цей світ, щоб урятувати людство від зла. У юдаїзмі месію розглядали як правителя, що з'явиться в «кінці часів». За християнськими уявленнями, месія — це Ісус Христос.

² Тільки (заст., діал.) — тільки.

³ Звада (заст.) — незгода, ворожнеча.

(Пригнічена раптовою втомою, сідає під скелею
і схиляється на камінь.)

Чого ж се⁴ я слідом за ним блукаю?
Чого? Сама не знаю. Певне, дух
мене сюди завів на певну згубу.
Ну що ж! Нехай! Мені тут гинуть краще,
ніж в іншій місці. Я загину тут,
я вигострила погляд у пустині,
мов соколинний зір — все виглядала,
чи він хоч не подивиться на мене?
Не подивився і не обернувся...
Занадто вже буйна була надія!
Чого ж я сподівалась?.. Я не знаю!

(Розхитуючись, як ті, що голосять на гробі⁵, співає
стиха тужливу східну пісню, довго, без слів.)

Про се співати можна, а сказати
слів не стає.

(Співає знов.)

Яка була юрба
за ним, як він ходив по Галілеї⁶.
І кожний встиг торкнути хоч одержу,
хоч край плаща Месії, тільки я
торкнути не посміла, бо нічого
просить не мала в нього: ні здоров'я,

⁴ Сей, ся, се (заст.) — цей, ця, це.

⁵ Гріб (розм., рідко) — могила.

⁶ Галілея — історичний край на півночі Ізраїлю між Середземним морем та річкою Йордан.

ні страви на безхліб'ї. Я не знаю,
чого я йшла з юрбою...

(Співає знов.)

Він нікому
не відмовляв потіхи і поради.
Кому що бракувало, він давав.

(Співає.)

А що ж мені бракує? О Месіє,
ти, може, знаєш?!

Незамітно для Міріам Месія наблизився до неї з-за скелі,
надійшовши з пустині, і схилився над нею.

Месія

Знаю, Міріам!

Міріам *(жахнулась)*

Учителю!

Месія

Не бійся, жінко, спокій
я хочу дати тобі.

Міріам

О, я не хочу,
не хочу я спокою!

Месія *(лагідно і разом суворо)*

Міріам,
Се дух в тобі говорить. Чом не хочеш?
Спокою прагне всякий.

Міріам

Але ти,
учителю, покинув той спокій,
що був у тебе в тихім Назареті¹.

Месія

Ти дорівнятись хочеш...

Міріам *(з поривом)*

Ні, Месіє,
я не рівняюся до тебе, ні!
Я знаю те, що я нещасна жінка.

Месія

Так нащо ж ти зрікаєшся спокою,
єдиної потіхи всіх нещасних?

Міріам *(з раптовою одвагою)*

Бо ти його не маєш, Сине Божий!

Месія

Яке тобі до мене діло, жінко?

Міріам *(знищена, збентежена, закриває лице покривалом і повертається йти геть).*

Месія

Стій, Міріам, скажи, ти в мене віриш?

Міріам *(не відкриває лиця)*

Я вірю, що ти Божий Син, Месіє,
і всім, окрім мене, даси рятунок.

¹ Назарет — місто в Галілеї, у якому згідно з Євангеліями минули дитинство та юність Ісуса Христа.

Месія

Усім, крім тебе, жінко?

Міріам

Ти сказав.

Месія

Я не сказав того.

Міріам

Та я те чула.
Прости, учителю, я мушу йти.
(Відступає.)

Месія

Куди ти йдеш?

Міріам

Не знаю. Так, на безвість.

Месія

Чого ж ти йдеш?

Міріам

Бо мушу йти.

Месія

Навіщо?

Міріам

Ти знаєш. Ти — Месія! Я не знаю.

Месія

Зостанься тут.

Міріам (мовчки спиняється).

Месія

Скажи мені, ти чула,
що говорив я людям?

Міріам

Так, Месіє.

Месія

Ти прийняла мої слова?

Міріам

Ніколи

я не забуду їх.

Месія

І вслід їх підеш?

Міріам

Вони слідом за мною підуть всюди,
волаючи: «Ти йдеш в неправу путь!»
І, мов на жар пекучий, наступати
я буду на слова твої огнисті, —
сліди мої від них криваві будуть.

Месія

Уперта річ твоя, ти мов рабиня,
що знає волю пана і не слуха.
Таких рабів сувора кара жде.

Міріам (падає навколішки)

О горе! Впала вже на мене кара,
і вже її ніхто не здіме з мене!

Месія

У тебе мало віри. Якби ти
хоч зерня віри мала...